ΕΤΟΣ Δ΄. *Ἐν Ἡρακλείῳ Κρήτης τῇ 29 Ἰουνίου 1914* ΑΡΙΘ. 184.

ΠΟΙΜΗΝ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΝ ΚΗΡΥΓΜΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ

ΥΠΟ ΤΗΣ ΕΝ ΚΡΗΤῌ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

ΔΑΠΑΝῌ ΤΩΝ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑΚΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ ΚΡΗΤΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Η ΚΥΡΙΑΚΗ ΠΡΟΣΕΥΧΗ

ΟΜΙΛΑ ΙΣΤ΄.

ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΑΙΤΗΜΑ

«*Ἐλθέτω ἡ βασιλεία Σου*».

Διὰ τοῦ δευτέρου αἰτήματος τῆς Κυριακῆς Προσευχῆς αἰτούμεθα ὅπως ἔλθῃ ἐφ᾽ ἡμᾶς ἐν τῇ παρούσῃ ζωῇ ἡ βασιλεία τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ, δι᾽ ἧς θὰ δυνηθῶμεν νὰ παρασκευάσωμεν καὶ ἐξασφαλίσωμεν δι᾽ ἑαυτοὺς τὴν βασιλείαν τῆς δόξης ἐν οὐρανοῖς. Τίνι δὲ τρόπῳ ἔρχεται ἐφ᾽ ἡμᾶς ἡ βασιλεία τῆς θείας χάριτος κατεδείξαμεν εἰς τὰς προηγουμένας ὁμιλίας. Ἂς ἐξετάσωμεν ἤδη καὶ ἂς καταδείξωμεν τὰ παρακωλύοντα καὶ μακρύνοντα ἀφ᾽ ἡμῶν τὴν βασιλείαν τῆς θείας Χάριτος καὶ κατ᾽ ἀκολουθίαν καὶ τὴν βασιλείαν τῆς δόξης.

«*Πᾶν*, λέγει ὁ ἠγαπημένος μαθητὴς τοῦ Κυρίου ὁ Εὐαγγελιστὴς » Ἰωάννης, *πᾶν τὸ ἐν τῷ κόσμῳ, ἡ ἐπιθυμία τῆς σαρκός, καὶ ἡ ἐπιθυ-» μία τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ ἡ ἀλαζονεία τοῦ βίου*». Ἐν τῷ κόσμῳ, λέγει, ἀντὶ τῆς βασιλείας τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ βλέπομεν ὅτι κυριαρχοῦσιν ἄλλαι βασιλεῖαι, ἡ ἐπιθυμία τῆς σαρκός, ἡ ἐπιθυμία τῶν ὀφθαλμῶν, ἡ ἀλαζονεία τοῦ βίου, ἤτοι, ἄλλαις λέξεσιν ἡ βασιλεία τῆς διαφθορᾶς, ἡ βασιλεία τοῦ χρηματισμοῦ, ἡ βασιλεία τῆς ὑπερηφανίας. Ἰδοὺ ποῖαι εἰσιν αἱ βασιλεῖαι αἱ μακρύνουσαι ἡμᾶς τῆς βασιλείας τῆς θείας χάριτος.

«*Ἡ ἐπιθυμία τῆς σαρκός*», ἡ βασιλεία τῆς διαφθορᾶς, δηλονότι, εἶναι

σήμερον ἐξηπλωμένη εἰς ὅλον τὸν κόσμον! Ἰδού, παρατηρήσατε αὐτὴν εἰς τὸν νέον ἐκεῖνον ἄνθρωπον ὅστις μετὰ κόπου σύρει εἰς τοὺς δρόμους σῶμα ὑπὸ τῆς διαφθορᾶς παραμορφωθὲν καὶ ὑγιείαν προώρως ἠρειπωμένην καὶ εἶναι ὅμοιος πρὸς ἄνθος μαραινόμενον ἅμα τῇ ἐξανθήσει αὐτοῦ. Τρέχεις, προσφιλὴς νεότης, ὄπισθεν τῶν ἐπιθυμιῶν τῆς σαρκός, ὑπεδούλωσας σεαυτὴν εἰς τὸ βασίλειον τῆς διαφθορᾶς, καὶ δὲν ἀναλογίζεσαι ὅτι ἐν τέλει τὰ μόνα κέρδη σου ἔσονται αἱ τύψεις τοῦ συνειδότος, ἡ χολὴ καὶ πικρία τῆς ἀνωφελοῦς μεταμελείας, ἡ ἠρειπωμένη ὑγιεία καὶ ἡ ἀτιμία, τὸ αἶσχος! Θέλεις, ὦ νεότης, νὰ ἀπολαύῃς τῶν ἡδονῶν ἀτιμωρητεί, θέλεις νὰ κορέσῃς τὰ αἰσχρὰ πάθη σου ἀτιμωρητεὶ, θέλεις νὰ προσβάλλῃς τὸν Θεὸν ἀτιμωρητεί! ἀλλ' ὁ Θεὸς εἶναι Θεὸς δίκαιος καὶ ἐχθρὸς τῆς ἁμαρτίας, ὁ Θεὸς εἶναι Θεὸς ἐκδικητής. «*Ἡ ἐπιθυμία τῆς σαρκός*», ἡ διαφθορὰ ἀτυχῶς βασιλεύει ἐν τῷ κόσμῳ καὶ οὐδέποτε ἄλλοτε τὸ κράτος αὐτῆς ἔλαβε τὴν ἐξάπλωσιν καὶ ἐπικράτησιν, τὴν ὁποίαν ἔχει σήμερον ἐπὶ τῆς ἡμετέρας ἐποχῆς.

Ἀλλὰ μαζὶ μὲ τὴν διαφθορὰν παρατηροῦμεν ἐν τῷ κόσμῳ καὶ τὴν βασιλείαν τοῦ χρηματισμοῦ, τῆς πλουτομανίας, «*τὴν ἐπιθυμίαν τῶν ὀφθαλμῶν*». Ἄλλοτε ἐκυριάρχει ἡ εὐγένεια τοῦ ὀνόματος, εὐγένεια ἀξία τιμῆς βεβαίως, ἂν καὶ δὲν ἐδεικνύετο ἀξία ἑαυτῆς πάντοτε, ἴσως διότι δὲν εἶχε κατανοήσῃ, ὅτι ἡ ἀληθὴς εὐγένεια συνίστατο εἰς τὰ αἰσθήματα, εἰς τὴν προσωπικὴν ἀξίαν μᾶλλον, παρὰ εἰς τὸ ὄνομα. Βραδύτερον εἴχομεν γνωρίσῃ τὴν εὐγένειαν τῆς Ἐπιστήμης καὶ ἐκρίνομεν ταύτην, ὅπως καὶ σήμερον ἀκόμη, ἀξίαν παντὸς σεβασμοῦ καὶ ὑπολήψεως. Ἀλλ' ἐπεφυλάσσετο εἰς τοὺς ἡμετέρους χρόνους ἡ ἀνακάλυψις τρίτου εἴδους εὐγενείας, τῆς εὐγενείας τοῦ χρήματος. Ἡ εὐγένεια αὕτη εἶναι ὀλεθρία, διότι δὲν δύναται νὰ συμβιβασθῇ μὲ τὴν λατρείαν τοῦ Θεοῦ, καθὼς ὁ Σωτὴρ ἀπεφήνατο· «*οὐδεὶς δύναται δουλεύειν Θεῷ καὶ Μαμμωνᾷ*». Εὐγένεια ἐγωϊστικὴ αἰχμαλωτίζουσα τὴν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἀποσπῶσα καὶ μακρύνουσα αὐτὸν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ. Καὶ μεθ' ὅλα ταῦτα τὸ χρῆμα ἔχει τοὺς περισσοτέρους βωμούς, ἡ περιουσία εἶναι ἡ ἀριθμοῦσα τοὺς πολυαριθμοτέρους λάτρεις· οἱ πλούσιοι θεωροῦνται ὡς οἱ μεγαλήτεροι ἄνθρωποι τοῦ αἰῶνος, αἱ τιμαὶ εἰς αὐτοὺς ἀπονέμονται, αὐτοὶ εἶναι οἱ βασιλεῖς, οἱ θεοί, τολμῶ εἰπεῖν, τῆς συγχρόνου ἡμῶν κοινωνίας. Ὁ χρυσὸς εἶναι παντοδύναμος κατὰ τὴν ἡμετέραν ἐποχήν.

Ναί, ἡ βασιλεία τοῦ χρυσοῦ, ἡ κυριαρχία τοῦ πλούτου, ὁ θρίαμβος τῆς περιουσίας εἶναι τὰ δεσπόζοντα τῆς ἡμετέρας ἐποχῆς. Οὐδεὶς ἐξετάζει ὁποῖός τις εἶναι ὁ ἐπιβαίνων τοῦ ἅρματος τῆς εὐτυχίας· οὐδόλως ἐνδιαφέρει ἂν ἦναι Ἑβραῖος ἢ Χριστιανός. Εἶναι πλούσιος, εἶναι κάτοχος μεγάλης περιουσίας· τοῦτο ἀρκεῖ· εἰς αὐτὸν προσήκει ἡ δόξα, αἱ τιμαί. Ὅσοι δὲ ἔχουσι τὸ ἀτύχημα νὰ στερῶνται περιουσίας, οὗτοι εἶναι καταδεδικασμένοι νὰ προσπίπτωσι καὶ γονυπετῶσι, ὡς ἄλλοι περιφρονημένοι εἵλωτες, ἐνώπιον τοῦ νέου τούτου εἴδους τοῦ χρυσοῦ μόσχου! «*Ἡ ἐπιθυμία τῶν ὀφθαλμῶν*», εἶναι ἡ βασιλεία τοῦ χρήματος, ἥτις εἶναι ἐντελῶς ἀσυμβίβαστος—τὸ ἐπαναλαμβάνω—πρὸς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, διότι «*οὐδεὶς δύναται δυσὶ κυρίοις δουλεύειν, Θεῷ καὶ Μαμμωνᾷ*».

Ἀλλ' ἂς συνεχίσωμεν τὴν ῥῆσιν τοῦ Ἀποστόλου· «*πᾶν τὸ ἐν τῷ*

» *κόσμῳ ἡ ἐπιθυμία τῆς σαρκός, καὶ ἡ ἐπιθυμία τῶν ὀφθαλμῶν καὶ ἡ* » *ἀλαζονεία τοῦ βίου*». Μαζὶ μὲ τὴν διαφθορὰν καὶ τὴν πλουτομανίαν κυριαρχεῖ σήμερον ἐν τῷ κόσμῳ καὶ ἡ βασιλεία τῆς ὑπερηφανείας, «*ἡ* » *ἀλαζονεία τοῦ βίου*». Ἀπὸ τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν ὁ Διάβολος ἐνέπνευσεν εἰς τοὺς πρώτους ἡμῶν γενάρχας τὸ πνεῦμα τῆς ἀνταρσίας, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐνέβαλεν αὐτοῖς τὴν ἐλπίδα ὅτι ἔμελλον νὰ γίνωσιν ὅμοιοι τῷ Θεῷ, «*καὶ ἔσεσθε ὡς Θεοί*», ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὁ ἄνθρωπος πλησθεὶς τύφου καὶ ὑπερηφανείας καὶ ὑπερτιμήσας τὰς ἰδίας ἑαυτοῦ δυνάμεις ὕψωσε τὴν σημαίαν τῆς ἀνταρσίας κατὰ τοῦ Θεοῦ καὶ ἔρρηξε τὴν κραυγήν, «*οὐ μὴ* » *δουλεύσω*», δὲν θὰ ὑποταχθῶ εἰς τὸν Θεόν. Εἶναι ἀληθές, ὅτι ἡ μεγαλοφυΐα τοῦ ἀνθρώπου εἶναι μεγάλη. Εἶναι μεγάλη κατὰ τὴν ἐφεύρεσιν τῶν πυρίνων ἐκείνων ἁρμάτων, δι' ὧν διατρέχομεν τὰς ἀποστάσεις μὲ τὴν ταχύτητα τῆς ἀστραπῆς. Εἶναι μεγάλη κατὰ τὴν μεταβίβασιν τῶν ἡμετέρων διανοημάτων, δι' ἧς τὰ δύο ἡμισφαίρια ἐπικοινωνοῦσι πρὸς ἄλληλα ἐντὸς ὀλίγων δευτερολέπτων. Εἶναι μεγάλη ὅταν τολμᾷ νὰ διασχίζῃ τοὺς αἰθέρας καὶ νὰ πλέῃ ὑπὸ τὰ ὕδατα τῶν θαλασσῶν καὶ Ὠκεανῶν. Εἶναι μεγάλη ὅταν ἐρευνᾷ τις τὰς θαυμασίας ἐκείνας ἐφευρέσεις, αἵ ὁποῖαι δεικνύουσι τὴν δύναμιν καὶ τὴν γονιμότητα τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας· Ἀλλ' ὁ ἄνθρωπος δὲν δύναται οὔτε ἐπιτρέπεται αὐτῷ νὰ λησμονήσῃ ὅτι πάντα ταῦτα ὀφείλει εἰς τὸν Θεόν. Ὁ Θεὸς εἶναι ὁ πλάσας τὸν ἄνθρωπον ἐκ χοὸς καὶ ἐμβαλὼν εἶτα ἐν αὐτῷ τὴν ἀκτῖνα τοῦ ἑαυτοῦ νοός, ὠχρὸν βεβαίως ἀπαύγασμα τοῦ θείου φωτός, ὅπερ ὅμως ἀρκεῖ εἰς τὸν ἄνθρωπον διὰ νὰ ἐφευρίσκῃ τὰ θαυμάσια ταῦτα, διὰ τὰ ὁποῖα ὑπερηφανεύεται ἀδίκως. Ἀντὶ πραγματικῶς νὰ ἐκπλήττεται ἐπὶ τοῖς ἔργοις τῆς τὰ μάλιστα γονίμου μεγαλοφυΐας αὐτοῦ, ὤφειλε μᾶλλον νὰ δοξάζῃ τὸν Θεόν, ὅστις ἔδωκεν αὐτῷ τὴν δύναμιν τοῦ κατορθοῦν ἔργα ἀξιοθαύμαστα, καὶ εἰς αὐτὸν μόνον νὰ ἀναφέρῃ τὴν τιμήν. Ἀλλ' ἐλησμόνησεν ὁ ἄνθρωπος, ὅτι τὰ πάντα ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἔχει καὶ φαντάζεται ὅτι ἐγένετο μέγας ἀφ' ἑαυτοῦ, ὅτι ἐγένετο μέγας διὰ τῶν ἰδίων δυνάμεων καὶ μέσων. Αὕτη εἶναι «*ἡ ἀλαζονεία τοῦ βίου*».

Λοιπὸν ὁ θεῖος Ἀπόστολος δικαίως διακηρύττει ὅτι «*πᾶν τὸ ἐν τῷ* » *κόσμῳ ἡ ἐπιθυμία τῆς σαρκός, καὶ ἡ ἐπιθυμία τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ ἡ* » *ἀλαζονεία τοῦ βίου*», ἤ, ἄλλαις λέξεσιν, οἱ ἄνθρωποι τὰς ἡδονὰς μόνας, τὰς τιμὰς καὶ τὰ πλούτη θηρεύουσιν ἐπὶ τῆς γῆς. Κατανοεῖτε ἤδη, ἀγαπητοὶ Χριστιανοί, ὅτι ἡ βασιλεία τῆς χάριτος εἶναι ἡ βασιλεία τῆς ἀρετῆς ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν βασιλείαν τῆς διαφθορᾶς καὶ τῆς ἀκολασίας· ἡ βασιλεία τῆς χάριτος εἶναι ἡ βασιλεία τοῦ πάσχειν, τοῦ ταπεινοῦν τὴν σάρκα, τοῦ ἀπαρνεῖσθαι τὰ ἀγαθὰ τῆς γῆς ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν βασιλείαν τῆς πλουτομανίας καὶ τῆς ἀντὶ πάσης θυσίας ἐπιδιώξεως τῆς εὐζωΐας· ἡ βασιλεία τῆς χάριτος εἶναι ἡ βασιλεία τῆς ταπεινώσεως ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν βασιλείαν τῆς ὑπερηφανείας καὶ τῆς ματαιότητος. Ταύτην τὴν βασιλείαν αἰτούμεθα παρὰ τοῦ Θεοῦ ὅταν προσευχόμενοι ἀναβοῶμεν· «*ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου*». Αἰτούμεθα τὴν βασιλείαν τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ, ἥτις εἶναι τὰ προοίμια, καί, τολμῶ εἰπεῖν ἡ ***ἀρχὴ*** τῆς βασιλείας τῆς δόξης, ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν. Ἀμήν.

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑΙ ΟΜΙΛΙΑΙ

ΟΜΙΛΙΑ Ξ'.

Η ΑΓΙΑ ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΑ (Γ'. ΩΣ ΘΥΣΙΑ ΑΙΤΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΠΡΕΣΒΕΙΑΣ)

«'Επὶ τῆς θυσίας ἐκείνης τοῦ ἱλασμοῦ παρακαλοῦμεν » τὸν Θεὸν ὑπὲρ κοινῆς τῶν Ἐκκλησιῶν εἰρήνης. ὑπὲρ » τῆς τοῦ κόσμου εὐσταθείας· ὑπὲρ βασιλέων, ὑπὲρ » στρατιωτῶν καὶ συμμάχων, ὑπὲρ τῶν ἐν ἀσθενείαις, » ὑπὲρ τῶν καταπονουμένων, καὶ ἁπαξαπλῶς ὑπὲρ » πάντων τῶν βοηθείας δεομένων δεόμεθα πάντες » ἡμεῖς, καὶ ταύτην προσφέρομεν τὴν θυσίαν».

(Κύριλλ. Ἱεροσολύμων).

Ἀγαπητοὶ ἀδελφοί.—Εἰς τὰς ἀμέσως προηγουμένας διδαχὰς ἀνεπτύξαμεν τὴν ἔννοιαν τῆς Ἁγίας Εὐχαριστίας ὡς θυσίας καὶ ἰδιαιτέρως ὡς θυσίας αἰνέσεως καὶ εὐχαριστίας, καὶ ὡς θυσίας ἱλαστηρίου. Ὑπολείπεται ἀκόμη νὰ διασαφήσωμεν τὸν τρίτον θυτικὸν χαρακτῆρα τῆς Εὐχαριστίας διότι ἔχομεν εἰπεῖ ἄλλοτε, ὅτι ἡ Εὐχαριστία εἶναι καὶ θυσία αἰτήσεως καὶ πρεσβείας καὶ περὶ τούτου θὰ γίνῃ σήμερον λόγος. Ποία λοιπὸν εἶναι ἡ ἔννοια τῆς θείας Εὐχαριστίας ὡς θυσίας αἰτήσεως καὶ πρεσβείας;

Ὅταν τελῶμεν τὴν ἀναίμακτον θυσίαν, κάμνομεν τρία θεάρεστα πράγματα, χωρὶς ἐδῶ νὰ συμψηφίζωμεν τὰ ψυχωφελῆ ἀποτελέσματα τῆς Ἁγίας Μεταλήψεως. Πρῶτον εὐχαριστοῦμεν τὸν Θεὸν καὶ ἐκφράζομεν τὴν πρὸς αὐτὸν εὐγνωμοσύνην μας διὰ τὰς πολλὰς καὶ μεγάλας αὐτοῦ πρὸς ἡμᾶς εὐεργεσίας· δεύτερον δυσωποῦμεν καὶ ἐξευμενίζομεν τὸν Θεὸν διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν. Τρίτον δὲ ἐξαιτούμεθα παρὰ τοῦ Θεοῦ πλούσια τὰ ἐλέη του, πρωτίστως βεβαίως τὰ πνευματικά, συγχρόνως δὲ καὶ τὰ ὑλικά. Διότι ὡς πνεύματα οἱ ἄνθρωποι ἔχομεν πνευματικὰς καὶ ἠθικὰς ἀνάγκας, ἀλλὰ καὶ ὡς σώματα καὶ κοινωνικὰ ὄντα ἔχομεν ἐπίσης καὶ ὑλικὰς ἀνάγκας, τῶν ὁποίων λοιπὸν τὴν θεραπείαν ἱκετεύομεν τὸν Θεὸν ἐπὶ τῆς ἀναιμάκτου θυσίας νὰ μᾶς παράσχῃ. Διὰ τοῦτο αἱ ἱκεσίαι καὶ τὰ αἰτήματά μας εἰς τὴν περίστασιν ταύτην εἶναι πάμπολλα καὶ διάφορα. Τὴν διατύπωσιν αὐτῶν τὴν κατάλληλον ἔκαμεν ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν, ἥτις ὡς φιλόστοργος Μήτηρ ἐπιθυμεῖ νὰ εὐημεροῦν τελείως τὰ τέκνα της, καὶ

δὲν ἀφίνει διὰ τοῦτο τίποτε τὸ ὁποῖον νὰ μὴ ζητῇ ὑπὲρ αὐτῶν παρὰ τοῦ Οὐρανίου Πατρός. Μεταχειρίζεται δὲ πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ φιλοστόργου τούτου σκοποῦ της καὶ τὰς πρεσβείας ὅλων τῶν Ἁγίων. Πῶς δὲ ἀπευθύνομεν πρὸς τὸν Θεὸν τὴν αἴτησιν τῶν ἀγαθῶν αὐτοῦ, τὰ ὁποῖα μᾶς ὑποδεικνύει ἡ Ἐκκλησία, ὅτι δυνάμεθα καὶ ὀφείλομεν νὰ ζητῶμεν παρ' αὐτοῦ; Δι' ἰδιαιτέρων ὕμνων καὶ εὐχῶν, τὰς ὁποίας ἐνέπνευσεν ἡ βαθυτέρα εὐλάβεια. Ὁμοῦ δὲ μὲ τὴν σκοπιμότητα ἔχουν καὶ τὸ πλεονέκτημα τῆς καλλιτεχνικῆς ἐκφράσεως. Διότι πρέπει νὰ σημειωθῇ, ὅτι τὰ ἐκκλησιαστικά μας ᾄσματα δὲν εἶναι μόνον ὕμνοι πρὸς τιμὴν τῶν Ἁγίων καὶ πρὸς δοξολογίαν τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' εἶναι συγχρόνως καὶ ἔκφρασις θερμῶν δεήσεων καὶ ἱκεσιῶν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τί ἄλλο; Καὶ ἐπίκλησις τῶν πρεσβειῶν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου καὶ πάντων τῶν Ἁγίων. Καὶ ποῖα μὲν εἶναι τὰ διάφορα ὀνόματα, ἡ διαίρεσις, ὁ ἰδιαίτερος σκοπός, ἡ μουσική, ἡ ἱστορία, καὶ τὸ περιεχόμενον τῶν ἐκκλησιαστικῶν τούτων ὕμνων, ὡς καὶ ποῖαι εἶναι αἱ κατὰ μέρος ὀνομασίαι τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος ἀνωτέρω εὐχῶν καὶ δεήσεων, δὲν εἶναι τοῦ παρόντος νὰ εἴπωμεν. Ποῖα δὲ πνευματικὰ καὶ ὑλικὰ δῶρα ἐν γένει ζητοῦμεν ἀπὸ τὸν Θεὸν κατὰ τὴν θείαν Λειτουργίαν; Περὶ τούτου κυρίως πρόκειται σήμερον ὁ λόγος.

Ἀφοῦ δοθῇ τὸ σύνθημα τῆς ἐνάρξεως τῆς Λειτουργίας, τῆς ὁποίας τὸ πρῶτον τοῦτο μέρος λέγεται ἰδιαιτέρως Λειτουργία τῶν Κατηχουμένων, διὰ τῆς συντόμου Δοξολογίας τοῦ ἐν Τριάδι προσκυνομένου Θεοῦ, ἔρχονται ἀμέσως ἔπειτα τὰ οὕτω πως ὀνομαζόμενα Εἰρηνικά. Τί δὲ εἶναι τὰ Εἰρηνικὰ ταῦτα; Μία μεγάλη σειρὰ αἰτημάτων, τὰ ὁποῖα τὸ ἐκκλησίασμα ἀπευθύνει πρὸς τὸν Θεὸν διὰ τοῦ διακόνου ἢ τοῦ ἱερέως. Ἂς δεηθῶμεν, λέγει, θερμῶς καὶ ἀπὸ μιᾶς ψυχῆς, ὅπως ὁ Θεός, ὁ Ἄρχων τῆς εἰρήνης καταπέμψῃ ἐκ τοῦ ἁγίου αὐτοῦ κατοικητηρίου τὴν εἰρήνην πρῶτα πρὸς ἡμᾶς αὐτούς, δεύτερον πρὸς ἀλλήλους ἡμᾶς τοὺς Χριστιανοὺς καὶ τοὺς συμπολίτας μας ἐν γένει, τὴν εἰρήνην ταύτην, ἥτις ὡς ἀποτέλεσμα τῆς ἀγαθῆς συνειδήσεως καὶ ὡς ἔνδειξις τῆς ἀδελφικῆς πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης εἶναι ἀρραβὼν τῆς ψυχικῆς μας σωτηρίας. Ἂς δεηθῶμεν τοῦ Θεοῦ, ὅπως φωτίζῃ τοὺς λαοὺς νὰ ἀγαποῦν τὴν δικαιοσύνην καὶ νὰ εἰρηνεύουν πρὸς ἀλλήλους, σεβόμενοι ὁ εἷς τοῦ ἄλλου τὰ ἀνθρώπινα καὶ τὰ ἐθνικὰ δικαιώματα, διὰ νὰ δύναται τοιουτοτρόπως νὰ προβαίνῃ εὐκολώτερον εἰς τὴν πρόοδον αὐτῆς ἡ ἀνθρωπότης. Ἂς δεηθῶμεν προσέτι τοῦ Θεοῦ, ὅπως ἐπαναφέρῃ ὅλους τοὺς Χριστιανοὺς εἰς τὴν ὀρθόδοξον πίστιν καὶ ἑνωθῶσιν ὅλοι οἱ εἰς Χριστὸν πιστεύοντες, καὶ νὰ ἀποτελέσωσι μίαν καὶ μόνην Ἐκκλησίαν, ὅπως μία καὶ εἶναι ἡ Ἁγία, ἡ Καθολικὴ καὶ Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία, ἡ διατηρήσασα ἀνόθευτον τὴν διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν Ἀποστόλων, ἡ Ἐκκλησία ἡ Ὀρθόδοξος. Ἂς δεηθῶμεν ἰδιαιτέρως, ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς διαφυλάττῃ ἀσαλεύτους καὶ ἀβεβηλώτους τοὺς ἱεροὺς ἡμῶν Ναούς, διαφυλάττῃ δὲ ἐν ὑγείᾳ καὶ εὐτυχίᾳ τοὺς μετὰ πίστεως, εὐλαβείας καὶ θείου φόβου ἐκκλησιαζομένους ἀδελφούς μας. Κατόπιν τούτου προτρέπονται οἱ παρευρισκόμενοι ἐν τῷ Ναῷ νὰ δεηθοῦν καὶ ὑπὲρ τοῦ εὐσεβοῦς καὶ ἐναρέτου Κλήρου, ὑπὲρ τῶν εὐσεβεστάτων Βασιλέων, ἵνα μετὰ μὲν τῶν Βασιλέων συμπολεμῇ πρὸς ὑπερνίκησιν καὶ ὑποταγὴν παντὸς ἐχθροῦ καὶ πολεμίου, τοὺς δὲ κληρικοὺς φω-

τίζη καὶ ἐνισχύῃ εἰς τὴν πιστὴν καὶ καρποφόρον ἐκπλήρωσιν τῶν ποιμαντορικῶν αὐτῶν καθηκόντων. Ἀλλ' αἱ δεήσεις δὲν περιορίζονται μέχρις ἐδῶ μόνον. Ἡ Χριστιανική μας ἀγάπη ἐπιθυμεῖ νὰ δεηθῇ ἰδιαιτέρως καὶ διὰ τὴν εὐημερίαν πάσης πόλεως, πάσης χώρας, καὶ τῶν πίστει οἰκούντων ἐν αὐταῖς.

Ἀλλὰ καὶ ὁ ἀτμοσφαιρικὸς ἀήρ, ὁ τόσον χρήσιμος καὶ ἀπαραίτητος εἰς τὴν ζωήν μας, ὑπόκειται εἰς δυσκρασίαν, ὅπως καὶ τὰ καρποφόρα δένδρα καὶ τὰ φυτὰ ἐν γένει δύνανται νὰ προσβληθοῦν ὑπὸ ποικίλων ἐπιζημίων ἀτμοσφαιρικῶν ἐπηρειῶν. Δὲν ἀπαγορεύεται λοιπὸν νὰ παρακαλῶμεν τὸν Θεὸν καὶ «ὑπὲρ εὐκρασίας ἀέρων, εὐφορίας τῶν καρπῶν »τῆς γῆς, καὶ καιρῶν εἰρηνικῶν».

Εἶναι δὲ ἐξακουστὰ τὰ φοβερὰ ναυάγια τὰ ὁποῖα καὶ σήμερον ἀκόμη εἰς τὴν ἐποχὴν τῶν μεγίστων ἀτμοπλοίων συμβαίνουν συχνάκις εἰς τὴν θάλασσαν· εἶναι ὡσαύτως τρομερὰ τὰ μαρτύρια, τὰ ὁποῖα ὑφίστανται καὶ σήμερον ἀκόμη εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ φημισμένου πολιτισμοῦ οἱ αἰχμάλωτοι εἰς τὰς χεῖρας τῶν βαρβάρων λαῶν. Ἀλλὰ καὶ αἱ νόσοι καὶ αἱ ταλαιπωρίαι αἱ ἐκ τῆς πενίας, ὅσον καὶ ἂν προαχθῇ ἡ ἰατρικὴ ἐπιστήμη, καὶ ὅσον καὶ ἂν περισσεύσῃ ὁ πλοῦτος εἰς τὰς χεῖρας τῶν ὀλίγων, δὲν θὰ παύσουν ποτὲ ἀπὸ τοῦ νὰ μαστίζουν τὴν ἀνθρωπότητα καὶ νὰ καθιστοῦν πολλοὺς τῶν ἀνθρώπων ἀξίους οἴκτου καὶ συμπαθείας. Ποῖοι δὲ ὀφείλουν νὰ αἰσθάνωνται τὴν συμπάθειαν ταύτην βαθύτερα παρὰ οἱ καλοὶ Χριστιανοί; Ἱκετεύομεν λοιπὸν τὸν πολιεύσπλαγχνον Θεὸν καὶ «ὑπὲρ »πλεόντων, ὁδοιπορούντων, νοσούντων, καμνόντων, αἰχμαλώτων, καὶ »τῆς σωτηρίας αὐτῶν». Ἱκετεύομεν αὐτόν, ὅπως μᾶς παρηγορήσῃ ἀπὸ τὰς καθημερινάς μας θλίψεις καὶ στενοχωρίας, ὅπως μᾶς προφυλάττῃ ἀπὸ πάντα κίνδυνον τῆς ζωῆς, καὶ ὅπως μᾶς φεισθῇ ὅταν ἁμαρτάνωμεν πρὸς αὐτόν. Καὶ ἐν τέλει ἀναφερόμενοι εἰς ὅλας τὰς μέχρι τοῦδε γενομένας αἰτήσεις, συνοψίζομεν αὐτάς, ἐπιλέγοντες πρὸς τὸν Θεόν. «Ἀντιλαβοῦ »(βοήθησον), σῶσον, ἐλέησον καὶ διαφύλαξον ἡμᾶς ὁ Θεός, τῇ σῇ χάριτι», διὰ τῆς ἰδικῆς σου χάριτος, ὄχι ἕνεκα τῆς ἰδικῆς μας ἀξιότητος. Ἀφοῦ δὲ εἰς τὴν περίστασιν ταύτην ἐπικαλεσθῶμεν τὰς πρεσβείας τῆς Ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου, προτρέπομεν ἀλλήλους οἱ πιστοὶ νὰ παραδώσωμεν τοὺς ἑαυτούς μας καὶ ὅλην μας τὴν ζωὴν εἰς τὴν προστασίαν καὶ τὴν ἀντίληψιν τοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν. Διότι εἰς αὐτόν, καθὼς καὶ εἰς τὸν Πατέρα Αὐτοῦ τε καὶ εἰς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἁρμόζει πᾶσα δόξα, τιμὴ καὶ προσκύνησις, ὁποία βεβαίως εἶναι καὶ ἡ ἐκ μέρους ἡμῶν αἴτησις τῶν ἀνωτέρω διαφόρων δωρεῶν.

Οὕτω μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ Ἱεροῦ Εὐαγγελίου ὁ διάκονος ἢ ὁ ἱερεὺς δέεται λεπτομερῶς ὑπὲρ τοῦ Κλήρου πάλιν, ὑπὲρ ἐλέους, ζωῆς, εἰρήνης, ὑγείας καὶ πάντων μὲν τῶν ἄλλων εὐσεβῶν καὶ ὀρθοδόξων Χριστιανῶν, ἀλλὰ καὶ ἰδιαιτέρως ὑπὲρ τῶν ἐνοριτῶν, τῶν ἐπιτρόπων καὶ συνδρομητῶν ἑκάστου Ναοῦ, καὶ ἀκόμη ὑπὲρ τῶν ἐν τῷ Ναῷ ὑπηρετούντων καὶ κοπιώντων, τῶν ψαλλόντων καὶ τοῦ παρισταμένου λαοῦ, τοῦ ἀπεκδεχομένου τὸ παρὰ τοῦ Θεοῦ μέγα καὶ πλούσιον ἔλεος. Τότε δὲ ὁ ἱερεὺς ἀφοῦ καὶ αὐτὸς διὰ μυστικῆς εὐχῆς παρεκάλεσε τὸν Θεὸν νὰ δεχθῇ τὴν ἱκεσίαν τῶν δούλων του καὶ νὰ καταπέμψῃ ἄνωθεν τοὺς οἰκτιρμοὺς αὐτοῦ

ἐπὶ πάντα τὸν λαὸν αὐτοῦ, ἀναφωνεῖ ὡς ἑξῆς. Ζητοῦμεν ταῦτα παρὰ σοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, καὶ ἐλπίζομεν νὰ μᾶς παράσχῃς τὸ πλούσιον ἔλεός σου· «Ὅτι (διότι) ἐλεήμων καὶ φιλάνθρωπος Θεὸς ὑπάρχεις καὶ σοὶ τὴν δόξαν » ἀναπέμπομεν τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ καὶ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι νῦν καὶ » ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων».

Τὸ αὐτὸ γίνεται καὶ μετὰ τὴν Μεγάλην Εἴσοδον καὶ τὴν κατάθεσιν τῶν Τιμίων Δώρων ἐπὶ τῆς Ἁγίας Τραπέζης. Προσκαλοῦνται οἱ πιστοὶ νὰ συμπληρώσουν τὰς γενομένας μέχρι τοῦδε αἰτήσεις των πρὸς τὸν Θεόν, τί κάμνοντες; Συνενοῦντες τὰς δεήσεις αὐτῶν μετὰ τοῦ ἱερέως, ὅπως μεταποιηθῶσι διὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος τὰ δῶρα ταῦτα εἰς τὸ Σῶμα καὶ τὸ Αἷμα τοῦ Χριστοῦ, εὐχόμενοι πάλιν οἱ πιστοὶ ὑπὲρ ἀλλήλων ὅπως τοὺς προφυλάττῃ ὁ Θεὸς ἀπὸ πᾶσαν θλῖψιν, ἀπὸ πᾶσαν θείαν ὀργήν, ἀπὸ πάντα κίνδυνον, ἀπὸ κάθε ἀνάγκην, ἀπὸ πᾶσαν ἁμαρτίαν. Τί ἄλλο; Ὅπως ἀκόμη μᾶς στείλῃ τὸν Ἄγγελον αὐτοῦ τῆς εἰρήνης, ὅστις νὰ μᾶς ὁδηγῇ ἐν τῷ βίῳ,, καὶ ὅστις νὰ φυλάττῃ τὰς ψυχὰς ἡμῶν καὶ τὰ σώματα ἐκ τοῦ πειρασμοῦ. Τὸν παρακαλοῦμεν προσέτι νὰ μᾶς δίδῃ τὴν συγγνώμην καὶ τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν καὶ τῶν πλημμελημάτων ἡμῶν, τὰ ὁποῖα ὡς ἄνθρωποι σάρκα φοροῦντες καὶ τὸν κόσμον οἰκοῦντες διεπράξαμεν, καὶ ἐν γένει νὰ μᾶς χορηγῇ τὰ καλὰ καὶ συμφέροντα εἰς τὰς ψυχὰς ἡμῶν, καὶ νὰ ἐμπνεύσῃ τὸ αἴσθημα τῆς μετανοίας, ὥστε ὅταν ἔλθῃ ἡ ὥρα τοῦ θανάτου νὰ τὸν ἀντιμετωπίσωμεν ὡς Χριστιανοὶ εὐσεβεῖς καὶ ἐνάρετοι ἄνευ ὀδύνης καὶ ἀγωνίας μὲ τὴν παρήγορον δὲ ἐλπίδα τῆς καλῆς ἀπολογίας ἐπὶ τοῦ φοβεροῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ. Ἀφοῦ καὶ τώρα πρὸς ἐπιτυχίαν τῶν ἀνωτέρω αἰτημάτων μας πρὸς τὸν Θεὸν ἐπικαλεσθῶμεν τὰς πρεσβείας τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου καὶ πάντων τῶν Ἁγίων, καὶ ἐμπιστευθῶμεν τοὺς ἑαυτούς μας εἰς τὸν Χριστὸν τὸν Θεὸν ἡμῶν, τότε ὁ ἱερεὺς πάλιν ἐκφωνεῖ τό. «Διὰ τῶν οἰκτιρμῶν τοῦ Μονογενοῦς σου Υἱοῦ»· τὸ ὁποῖον σημαίνει, ὅτι ἀπευθύνομεν τὰς δεήσεις μας πρὸς τὸν Θεὸν καὶ ἐλπίζομεν, ὅτι θὰ εἰσακουσθῶμεν χάρις εἰς τοὺς οἰκτιρμοὺς καὶ τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ Μονογενοῦς Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, ὅστις εἶναι εὐλογητὸς καὶ δεδοξασμένος μετὰ τοῦ Ἀνάρχου Πατρὸς σὺν τῷ Παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ Πνεύματι.

Ἀλλὰ θὰ ἐξηρχόμεθα, ἀγαπητοί, ἀπὸ τὰ ὅρια τοῦ παρόντος λόγου, ἐὰν ἠθέλαμεν νὰ ἀναφέρωμεν μὲ ὅλας τὰς λεπτομερείας τὰς εὐχὰς τῆς Λειτουργίας, τὰς μυστικὰς καὶ τὰς ἐκφώνους, αἱ ὁποῖαι περιέχουν καὶ ἐκφράζουν αἰτήματα καὶ ἱκεσίας ἡμῶν πρὸς τὸν Θεὸν κατὰ τὴν τέλεσιν τῆς θείας Εὐχαριστίας. Διότι, ὡς καὶ ἀνωτέρω εἴπαμεν, τίποτε δὲν ὑπάρχει τὸ ἐπιτετραμμένον καὶ χρήσιμον εἰς τὸν ἄνθρωπον, τὸ ὁποῖον νὰ μὴ ζητῶμεν ὡς τέκνα μὲ πολλὰς καὶ καθημερινὰς ἀνάγκας ἀπὸ τὸν Οὐράνιον Πατέρα μας, ὅστις καὶ τὰ χορηγεῖ, ἐὰν ἡ δέησις ἡμῶν γίνεται μὲ πίστιν καὶ εὐλάβειαν· «πάντα, λέγει, ὅσα ἂν αἰτήσητε ἐν τῇ προσευχῇ » πιστεύοντες, λήψεσθε». Ἡ πίστις δὲ αὕτη, ὅτι μᾶς ἀκούει ὁ Θεὸς εἰς ὅ,τι καλὸν πρᾶγμα ζητοῦμεν παρ' αὐτοῦ, μᾶς κάμνει νὰ ἀπευθύνωμεν πρὸς αὐτὸν τὰ αἰτήματά μας μετὰ θάρρους καὶ ἐλπίδος. «Καὶ αὕτη ἐστὶν » ἡ παρρησία, ἣν ἔχομεν πρὸς Αὐτόν, ὅτι, ἐάν τι αἰτώμεθα κατὰ τὸ θέ- » λημα Αὐτοῦ, ἀκούει ἡμῶν». Τί δὲ συμφωνότερον μὲ τὸ θεῖον θέλημα

ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα εἴδομεν σήμερον, ὅτι ζητοῦμεν παρὰ τοῦ Θεοῦ ἐν καιρῷ τῆς ἱερᾶς Λειτουργίας; Ἡ παγκόσμιος εἰρήνη, ἡ ἕνωσις ὅλων τῶν ἀνθρώπων εἰς μίαν πίστιν καὶ εἰς μίαν Ἐκκλησίαν, ἡ εὐκρασία τῶν ἀέρων καὶ ἡ εὐφορία τῶν καρπῶν τῆς γῆς, ἡ ἀσφάλεια τῶν πλεόντων καὶ ὁδοιπορούντων, ἡ νίκη τῶν Βασιλέων ἡμῶν κατὰ τῶν ἐχθρῶν τῆς Πατρίδος, ἡ ἀπολύτρωσις τῶν αἰχμαλώτων, ἡ ἀνάρρωσις τῶν ἀσθενούντων, ἡ ἀνακούφισις τῶν πασχόντων, ἡ παρηγορία τῶν τεθλιμμένων, τὸ πολύτιμον δῶρον τῆς ὑγείας, ἡ ἀσφάλεια τῆς ζωῆς, ἡ ἡσυχία τῆς συνειδήσεως, ἡ συγχώρησις τῶν πλημμελημάτων, τὰ χριστιανικὰ τέλη, ἡ καλὴ ἀπολογία ἐνώπιον τοῦ μέλλοντος κριτηρίου· ἰδοὺ ἐν συνόψει πόσα καὶ ποῖα πράγματα μᾶς ἐμβάλλει εἰς τὸ στόμα ἡ καλή μας Τροφὸς καὶ Διδάσκαλος Ἐκκλησία νὰ ζητῶμεν παρὰ τοῦ Θεοῦ καὶ εἰς πᾶσαν μὲν ἄλλην περίστασιν, ἀλλὰ πρὸ πάντων καὶ ὅταν συνερχώμεθα εἰς τοὺς ἱεροὺς Ναοὺς διὰ νὰ προσφέρωμεν τὴν Ἀναίμακτον θυσίαν. Διὰ τοῦτο εἷς ἀρχαῖος Χριστιανὸς φιλόσοφος καὶ Ἀπολογητὴς τοῦ Χριστιανισμοῦ ἠδύνατο νὰ ὑποστηρίζῃ, ὅτι αἱ εὐχαὶ καὶ αἱ ἱκεσίαι τῶν Χριστιανῶν εἶναι τὸ στήριγμα καὶ ἡ ἀσφάλεια τοῦ κόσμου.

Πόσον πράγματι διαφορετικὴ θὰ ἦτο καὶ σήμερον ἡ ἠθικὴ καὶ κοινωνική μας κατάστασις, καὶ αἱ σχέσεις τῶν λαῶν πρὸς ἀλλήλους, καὶ ἡ ὄψις ἐν γένει τῆς συγχρόνου ἀνθρωπότητος, ἐὰν δὲν ἐπροσκύνουν οἱ περισσότεροι τῶν Χριστιανῶν τὴν ὕλην, τὴν τέφραν καὶ τὴν στάκτην· ἐὰν δὲν ἔπλαττον νέαν ἰδικήν των θρησκείαν, τὴν θρησκείαν τοῦ φυλετισμοῦ, τὴν θρησκείαν τῆς Πατρίδος, τὴν θρησκείαν τῆς ἐθνικῆς ἐπεκτάσεως ἐπὶ καταπατήσει ξένων ἐθνικῶν δικαιωμάτων, τὴν θρησκείαν τέλος τῶν οἰκονομικῶν συμφερόντων ἀνεξαρτήτως καὶ ἐναντίον μάλιστα τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ἐὰν ἀπ᾿ ἐναντίας ὁμοῦ μὲ τὴν ἀγάπην τῆς ἰδιαιτέρας Πατρίδος καὶ τοῦ Ἔθνους ἠγάπα ἕκαστος Χριστιανὸς καὶ τὸν ἀλλοδαπὸν καὶ ἀλλοεθνῆ· ἐὰν προσέτι ἕκαστος Χριστιανὸς ἐφρόντιζε νὰ συμβιβάζῃ τὰ ἀτομικὰ καὶ ὑλικὰ αὐτοῦ συμφέροντα μὲ τὴν χριστιανικὴν ἠθικήν. Πόσον, λέγω, θὰ ἤμεθα οἱ Χριστιανοὶ κερδισμένοι ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν, ἐὰν ἐκτελοῦντες ἕκαστος τὸ ἔργον του σύμφωνα μὲ τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ, ἐνεθυμοῦντο, καθὼς ἔχουν καθῆκον, τί νὰ κάμνουν; Νὰ παύουν τὰς ἐργασίας των κατὰ τὰς ἑορτὰς καὶ νὰ ἔρχωνται ὅλοι εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ νὰ συμπροσεύχωνται ἀπὸ κοινοῦ κατὰ τὴν θείαν Λειτουργίαν, καὶ κλίνοντες τὸ γόνυ τῆς καρδίας αὐτῶν ἐνώπιον τοῦ Ἐσταυρωμένου νὰ ἐπικαλῶνται τοὺς οἰκτιρμοὺς αὐτοῦ καὶ νὰ ζητοῦν παρ᾿ αὐτοῦ καὶ παρὰ τοῦ Οὐρανίου ἡμῶν Πατρὸς ὅσα πράγματα μᾶς χρειάζονται εἰς τὸν βίον τοῦτον πρὸς σωματικὴν καὶ ἠθικὴν προκοπήν μας, καὶ ὅσα προσέτι ἀπαιτοῦνται ὡς ἐφόδιον διὰ τὴν ἄλλην ζωήν! Διότι τί μᾶς παραγγέλλει ὁ Κύριος ἡμῶν ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ; Σᾶς διαβεβαιῶ, λέγει, «ὅτι ὅσα ἂν αἰτήσητε τὸν » Πατέρα ἐν τῷ ὀνόματί μου, δώσει ὑμῖν». Ἂς ἐρχώμεθα λοιπὸν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἵνα κατὰ τὴν θείαν Λειτουργίαν «ἐν τῷ ὀνόματι» τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν ζητῶμεν παρὰ τοῦ μεγαλοδώρου Θεοῦ τὰ καλὰ καὶ συμφέροντα ταῖς ψυχαῖς καὶ τοῖς σώμασιν ἡμῶν. Γένοιτο!